

31.5.2004

2576/4/02

Beslutsfattare: Biträdande justitieombudsman Petri Jääskeläinen

Föredragande: Referendarieråd Riitta Länsisyrjä

FÖRTULLNINGSFÖRFARANDE

1

KLAGOMÅL

A kritiserar i sitt klagomål till riksdagens justitieombudsman 28.10.2002 Södra tulldistriktets förfarande vid förtullningen och förvaringen av bränsle som han medfört från Estland. A kritiserar också Helsingfors förvaltningsdomstols beslut 3.10.2002 med anledning av hans tullskattebesvär. A kritiserar tullverket framförallt för att han inte fick avhämta bränslet och kanistrarna mot att betala tullräkningen. Han berättar också att han fått obefogade räkningar från Helsingfors hamn för förvaring av kanistrarna.

3

AVGÖRANDE

3.1

Händelseförlopp

A importerade 24.7.2001 med båt från Estland till Finland bränsle i fem 20 liters kanistrar. Av bränslet omhändertogs 70 liter av tullverket. Ett förtullningsbeslut för bränslet skrevs ut 31.7.2001. Beloppet av tullen och skatterna uppgick till sammanlagt 327 mark. Därtill påfördes en förhöjning på 100 % på grund av att bränslet inte anmälts till förtullning vid importtillfället. Bränslet överflyttades för förvaring till lagret för farliga ämnen vid Helsingfors hamn.

Klaganden betalade inte tullräkningen inom 10 dagar från beslutsdagen. Förfallodagen var 10.8.2001.

Södra tulldistriktets indrivningsenhet sände samma dag, dvs. 10.8.2001 till revisionsenheten en begäran om återkallande av förtullningsbesluten. I begäran konstateras att eftersom de i förtullningsbesluten angivna beloppen inte betalats inom utsatt tid skall omhändertagna "alkohol eller cigaretter" förstöras under tullmyndighetens övervakning. Vidare konstateras att tullskulden i enlighet med artikel 233.1 d i tullkodex därvid anses ha upphört.

Indrivningsenheten sände till klaganden en 9.11.2001 daterad betalningsuppsmaning gällande tullhöjningen som fortfarande var i kraft. Klaganden betalade räkningen 29.1.2002.

Revisionsenheten sände 21.11.2001 till klaganden ett brev med anledning av det överklagande av förtullningsbeslutet som A sänt till Helsingfors förvaltningsdomstol. I brevet konstateras att klaganden hade rätt att avhämta bränslet från lagret för farliga ämnen vid Helsingfors hamn.

Klaganden fick emellertid inte ut bränslet mot betalning av räkningen, som alltså avsåg endast tullhöjningen. Revisionsenheten sände till klaganden en 30.1.2003 daterad utredning med en rättelse av den i revisionsenhetens tidigare brev 21.11.2001 ingående uppgiften om rätten att återfå bränslet. Klaganden gavs emellertid tillfälle att återfå bränslet som då inte ännu hade förstörts. Enligt brevet hade klaganden rätt att komma i besittning av bränslet genom att betala också den ursprungliga tullräkningen. Detta gjorde klaganden inte.

Till klaganden sändes 14.11.2003 ett brev enligt vilket kanistrarna som innehållit det förstörda bränslet kunde avhämtas i Helsingfors hamn.

3.2

Rättsregler

Enligt artikel 75 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (nedan tullkodex) skall alla nödvändiga åtgärder, inklusive förverkande och försäljning, vidtas i fråga om varor som inte kan frigöras bl.a. därför att betalning inte har erlagts eller säkerhet ställts för importtullar eller exporttullar inom föreskriven tid. En tullskuld upphör i enlighet med artikel 233.1 d om varor för vilka en tullskuld har uppstått enligt artikel 202 tas i beslag i samband med att de olagligen införs och samtidigt eller därefter förverkas. I tullkodexens artikel 202 föreskrivs hur en tullskuld uppkommer. En tullskuld vid import uppkommer bl.a. genom olaglig införsel till gemenskapens område av tullpliktiga varor.

Enligt tullagen 33 § 3 mom. (241/2001) förblir tullhöjning eller felavgift i kraft oberoende av att tullskulden upphör eller att tullen återbetalas, om orsakerna som ligger till grund för bestämmandet av tullhöjningen eller felavgiften kvarstår.

I regeringens proposition om den ovan nämnda ändringen av tullagen (RP 2/2001 rd) konstateras att om någon försöker införa varor i landet utan erforderlig tullklarering för att på detta sätt undgå att betala skatt vid import, kan tullmyndigheten hålla inne varorna i fråga och omhänderta dem. Om import av varan i sig inte är förbjuden eller tillståndspliktig, kan varorna varken förklaras förverkade till staten eller beslagtas i detta syfte. Tullmyndigheten kan, beroende på förseelsens allvar och gärningsmannens grad av uppsåt, bestämma att innehavaren av varan skall betala tullhöjning i stället för att utsättas för straffrättslig påföljd. Enligt EG-kommissionens ståndpunkt i november 2000 kan vid tolkning av tullkodex, i fråga om tullskuldens upphörande, tagande av varor i tullmyndighetens besittning anses motsvara tagande i beslag. Förstöring av varor under tullens övervakning kan anses motsvara att de förklaras förverkade till staten. Enligt denna tolkning upphör tullskulden även för sådana varors del som tullmyndigheten har beslagtagit och som förstörs under tullens övervakning. Eftersom även den administrativa påföljden, dvs. tullhöjningen, skulle upphöra i och med att tullskulden upphör ändrades den ovan nämnda bestämmelsen i tullagen. Enligt bestämmelsen

upphör de administrativa påföljdernas koppling till tullen, varvid tullhöjningen och felavgiften förblir i kraft som sådana, oberoende av att tullskulden upphör eller att tullen återbetalas.

I tullagens 35 § föreskrivs om tullauktion och om förstöring av vara som är i tullens besittning. Enligt paragrafens 1 mom. skall på tullauktion säljas bl.a. varor som inte har kunnat överlåtas på grund av orsaker som nämns i artikel 75 i kodexen. I paragrafens 2 mom. föreskrivs att om en vara som avses i 1 mom. inte kan säljas på grund av lagstiftning som begränsar användning och försäljning av den eller av någon annan orsak som hänför sig till varans art, eller om försäljning av varan inte är ändamålsenlig och om inte något annat särskild stadgas om användning, överlåtelse eller förstöring av varan, kan den genom finansministeriets beslut eller enligt ministeriets anvisningar överlämnas till en statlig inrättning eller av särskilda skäl även till annan *eller förstöras*.

3.3

Bedömning

3.3.1

Förvaltningsdomstolens beslut

Helsingfors förvaltningsdomstol beslöt 3.10.2002 avslå A:s överklagande av förtullningsbeslutet.

Justitieombudsmannen kan inte ändra eller upphäva myndigheters eller domstolars avgöranden. Endast högsta förvaltningsdomstolen kan på ansökan återbryta ett beslut som har vunnit laga kraft.

Det finns ingenting som tyder på att Helsingfors förvaltningsdomstol i detta ärende överskridit sin prövningsrätt eller handlat lagstridig i något annat avseende.

3.3.2

Tullens förfarande

Tullskulden och indrivning av tullhöjningen

Enligt vad som utretts upphörde A:s tullskuld i enlighet med artikel 233.1 d i tullkodex 10.8.2001 och tullhöjningen förblev i kraft enligt tullagens 33 § 3 mom. Till klaganden sändes 9.11.2001 en betalningsuppmaning. Enligt vad som framgår ovan gällde betalningsuppmaning enbart tullhöjningen.

Det brev som Södra tulldistriktets revisionsenhet 21.11.2001 sände till klaganden innehöll felaktig information om gäldenärens rätt att återfå den omhändertagna egendomen mot betalning av tullräkningen. I brevet hade inte beaktats att den ursprungliga tullskulden i enlighet med de ändrade bestämmelserna redan hade upphört. Denna ändring av tullagen hade trätt i kraft på våren samma år och var, såsom framgår ovan, baserad på en ändrad tolkning av tullkodex. Revisionsenheten hade inte heller beaktat indrivningsenhetens meddelande om saken.

Revisionsenheten hade emellertid 30.1.2003 gett klaganden en skriftlig redogörelse och gett honom tillfälle att, utöver den tullförhöjning som han redan betalt, betala tullskulden som redan ansågs ha upphört, för att återfå bränslet.

Eftersom tulldistriktets indrivningsenhet vidtagit åtgärder för att rätta den felaktiga informationen genom att ännu ge sökanden tillfälle att återfå bränslet anser jag att klagandens rättssäkerhet inte i något väsentligt avseende äventyrades genom detta brev. Han skulle i varje fall ha varit tvungen att betala tullhöjningen.

Förfarandet

Förfarandet när det gällde tullskuldens upphörande och förstöringen av den omhändertagna egendomen var emellertid enligt min åsikt inte i alla avseenden tillfredsställande med avseende på gäldenärens rättssäkerhet.

Brevet med betalningsuppmanningen var enligt min mening inte tillräckligt informativt. Utöver betalningsuppmanningen och räkningsnumret, som hänvisar till numreringen av det ursprungliga förtullningsbeslutet, ingår i brevet följande konstaterande: "Tullilain 33 §:n 3 momentin mukaan tullin korotus tai virhemaksu jää voimaan tullivelan lakkaamisesta huolimatta".

I förtullningsbeslutet 31.7.2001 utreddes inte rättsverkningarna av att avgiften lämnades obetald, dvs. att tullförhöjningen förblev i kraft och att bränslet i enlighet med tullagen fick förstöras. Från gäldenärens synpunkt skulle det sålunda ha varit relevant att rättsverkningarna av tullagens 33 § 3 mom. och 35 § hade klarlagts i samband med betalningsuppmanningen. Enligt min mening var förfarandet i samband med betalningsuppmanningen bristfälligt med tanke på gäldenärens rättssäkerhet.

Enligt vad som utretts har Södra tulldistriktet sedermera gått in för ett förfarande som innebär att till en betalningsuppmanning som sänds efter ett förtullningsbeslut fogas en utredning varav framgår påföljderna av att tullräkningen inte betalas.

Enligt min åsikt kan beslutsförfarandet när det gäller en lagstadgad förverkandepåföljd vara förenat med problem. I tullagen finns inga bestämmelser om förfarandet. Tullstyrelsen har med anledning av tullagens ändrade 33 § för tulldistrikten utfärdat en 23.3.2001 daterad anvisning (nr 23/340/01) där det konstateras att om en passagerare uppger att varor skall överlåtas till fri omsättning men inte betalar tullräkningen inom utsatt tid, skall förtullningsbeslutet rättas. – Enligt Södra tulldistriktets utredning införs rättelsebeslutet i systemet men något egentligt beslut överlämnas inte till gäldenären.

Enligt min mening finns det ingen anledning att i detta sammanhang ingripa i Södra tulldistriktets förfarande, på grund av vad som ovan anförs om de ändringar som gjorts i det.

Förvaringsavgiften

Av handlingarna framgår att Helsingfors hamn upprepade gånger sände räkning till A för förvaringen av bränslet i hamnens lager. Räkningen avsåg perioden

26.9.2001–25.6.2002. A vägrade betala räkningen på den grunden att han ansåg att det var tullverket och inte han som ansvarade för förvaringen av bränslekanistrarna i hamnens lager. Efter A:s reklamationer beklagade Helsingfors hamn i ett brev daterat 8.11.2002 det inträffade och meddelade att hamnen inte längre hade några krav på honom. I brevet konstateras att "Tullstyrelsen" hade deponerat kanistrarna i hamnens lager och att det är den som anlitar hamnens tjänster som är betalningsskyldig. Enligt Södra tulldistriktets utredning hade tullmyndigheterna efter förhandling betalat förvaringskostnaderna till Helsingfors hamn.

Det är i detta ärende fråga om att tolka tullagens 20 §, dvs. bestämmelsen om i vilken utsträckning en tullmyndighet har rätt att utan ersättning av trafikplatsens ägare eller innehavare få till sitt förfogande sådana nödvändiga övervakningsutrymmen med inventarier som trafiktätheten och andra omständigheter förutsätter för utförande av tullåtgärder.

Eftersom tullverket betalat förvaringskostnaderna och inte kan anses vara ansvarigt för att Helsingfors hamn fakturerat A, föranleder detta klagomål inga ytterligare åtgärder från min sida i fråga om tullverkets förfarande. Eftersom Helsingfors hamn rättat sin fakturering och beklagat det inträffade föranleder dess förfarande inga ytterligare åtgärder heller till denna del.

Åtgärder

Klagomålet föranleder inga andra åtgärder från min sida än att jag för kännedom meddelar Södra tulldistriktet min uppfattning om dess revisionsenhets felaktiga förfarande i fråga om det 21.11.2001 daterade brevet samt om bristerna i beslutsförfarandet.

Jag sänder beslutet också till Tullstyrelsen för kännedom.

Bilagorna till klagomålet returneras härmed.